

KATHOLIKUS NÉPLAP.

10. szám.

Pest, március 9. 1853.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó-társulat ügynökénél — Czukorutca 6. szám, földszint, s a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Előfizetési díj Budapesten kihordással fél-évre 1 ft. pp. vidékre postán, borítékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” czimezendők. (Pesten a központi papnövelében.)

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

Zarándoklat Jeruzsálembe.

Jeruzsálem, szent sír temploma, 1831, deczember 12. (Folytatás). Az oltár jobb felén elrosztályzott ablak van, mellyen egy kivüleső kápolnába lát az ember, melly a fájdalmas szüz anyának tiszteletére van szentelve, hol naponkint, még a nap fölkelte előtt, egy Salvatorianus szerzetes mutatja be a szent áldozatot. E helyen volt a szent szüz akkor, midőn fiának számára az utolsó véres előkészületek tettek meg. Mellyik hely volt valaha olly fájdalomnak tanuja, melly egy illy anyának e fájdalomhoz hasonlítana? Mellyik anya hallotta olly közélről azon kalapács-zörgéseket, mellyekkel fiának kezeibe hegyes szegek verettek, s lábai átfurattak annak, kit keblén hordozott?

A kálváriáról lejöven, és jobbra fordulván, egy négy lépés hosszú, és harmadfél széles kápolnához ér az ember, melly a Görögöké. Itt látni az oltár alatt a gyalázat oszlopát (degli Improperi). Ez fekete foltos szürke márványból van. Csak egy nagyobb oszlop töredéke, mellynek másik része Rómában van sz. Praxed templomában kitéve a hívek tiszteletére. Ezen oszlopdarab az, mellyre Urunkat ültették a zsidók, midőn tövissel megkoronázták, és bekötvén szemét arczul csapák, kegyetlen barbár nevetés közt ezt mondván neki: „Jósold meg nekünk ki az, ki téged megütött?” Prophetiza nobis quis est, qui te percussit.

Huszonöt lépéssel távolabb, harmincz lépcsőn lemenve, sz. Ilona kápolnájába jő az ember, melly az Örmények birtokában van. Ez nagy és egy kúp födi, mellyet négy egyenetlen vastagságú oszlop tart. Baloldalon azon helyet látja az ember, hol szent Ilona azalatt imádkozott, mig parancsára a földet fölásták, hogy a valódi keresztet megtalálhassák. Jobbról pedig ugyanazon kápolnában és 12 lépcsővel mélyebben egy

kis szentély (sanctuarium) van, melly a Katholikusoké; s ez azon hely, hol végre a megváltás fölséges jelét csakugyan meg is találták.

A szent kereszt megtalálásának története általánosan ismeretes, s így nem gondolhatom azt, hogy ön előtt kedves barátom ez ujság volna. Mindazáltal vannak némelly részletek, mellyeket több író elhanyagolt, s mit ön itt, ugy hiszem, szivesen fog olvasni. Ha azonban csak emlékezetébe hozom is vissza a tárgyakat, meg vagyok győződve, hogy mégis olly érdekekkel fogja olvasni, millyennel az ajtatos ember az isteni dolgokat szokta fogadni, különösen azokat, mellyek Istennek irántunk való végtelen szeretetéről szólnak.

Utolsó leveleim egyikében már említém, hogy a szent földön mindenki sz. Ilonáról beszél, s azon emlékekről, mellyeket ő ott alapított; ezer ötszáz esztendőttől fogva Palestinában mindig hangzik neve. Ő anyja levén azon fejedelemnek, ki a háromszázados üldöztetés után a kereszténységet magával először a trónra emelte, s kitől a „nagy” nevet a mostani hitetlenek csupán Krisztus Jézus neve iránti gyűlölségből tagadják meg; ezen nagy császár anyja nem nézhette fiának a kereszt által nyert győzedelmeit a nélkül, hogy benső háladatosság és huzgóság ne lángolt volna föl keblében Annak dicsőségeért, kinek ezen csodálatos jele őt védelemmel kecsegtette; s innen származott a fiának és az anyának a szenthelyek iránti gyengéd szeretete.

Maxentius legyőzetése után békével uralkodván Constantin, elhatározta magában, hogy egy szép és nagyszerű templomot fog azon a helyen építeni, mellyet a zsidók Krisztus Jézus gyalázatos kivégezésének színhelyéül választottak. 326-ik évben meg is bízta ennek kivitelével szent Macar jeruzsálemi püspököt, Drasciliannak pedig, ki a tartomány helytartója volt, megparancsolta, hogy a püspököt szükséges munká-

sokkal és anyaggal lássa el. Ő maga pedig szobrokat, becses márványt, drágaköveket, aranyat és más ékszereket küldött, mellyek a világ leendő legszebb templomát illőleg ékesítsék.

Ilona az illy jeles vállalatban nem akart tétlen maradni, hanem az út terhei előtt való félelmet félretéve, ámbár 79 éves volt, mégis elindult Jeruzsálembé, hogy ott részint hatalma, részint bőkezősége és tanácsa által fiának nagy vállalatát elősegítse. Amint azon szomorú állapotot megpillantá, mellyben a kálvária volt, azonnal forró vágy ébredt föl benne, a Megváltó keresztjét megtalálni, s e gondolattól lelkesülve minden halasztás nélkül czéljának kivitelére szükséges eszközökhöz fogott. Az előgördülő nehézségek olly nagyok voltak, hogy más kisebb szívűt könnyen elijesztettek volna; senki sem tudta, hogy mi lett már azóta a keresztből; a történetben nem találtak arról egy szó említést is, sem Jeruzsálem pusztulása előtt, sem utána. Némellyek azt mondák, hogy bizonyosan elrejtették azt az apostolok és az első hívek, hogy a zsidók meg ne szentségtelenítsék. Mások pedig, és legtöbben azt állíták, hogy ez a zsidók szokása szerint bizonyosan a sír közelében lesz elásva. De bezzeg hol találják meg a sír helyét? Erre semmi biztos ismeretű jel nem volt. Hogy a helyet ismeretlené tehessék a pogányok, a dombra földet, köveket és szemetet halmoztak össze, s eltakarták. Később pedig Hadrián alatt Jupiter tiszteletére egy szobrot emeltek itt, Venusnak pedig egy templomot, meglevén arról győződve, hogy a keresztények ezen becsutelen istennő tiszteletétől visszariadnak, s nem fognak e helyre jöni megfeszített Istenüket imádni.

Ilona császárnő, mint mondják, egy zsidó vezetése alatt, ki Jeruzsálemben lakott, intézte el a fölkeresést, a földet elhordatta, a gyalázatos szobrokat és templomot szétlatta és az anyagokat a városból is kihányatta. A mint különféle helyeken mélebben ástak, végre a szent sírra találtak, és egészen mellette három elásott keresztet leltek; ott találtak a három szeg is, mellyekkel az Üdvözítő kezei és lábai átfurattak, ugy szinte a fölírás is egészen ugy, mint azt az evangelisták megírták. Az ég azonnal egy csodálatos jel által megmutatta, hogy mellyik a megváltás keresztje. Szent Makár tanácsára egy halálosan beteg asszonyra illesztették mindegyiket. Az első kettőnek érintése semmi hatást nem tett; a harmadiknak érintésére pedig azonnal egészséges lett. Ezen egy csodán kívül az isteni irgalmasság még egy más és sokkal föltünőbbet is művelt, mint azt szent Paulin és Sulpicius Severus mondja; tudniillik a való kereszt egy holtra tétetvén, annak az életet visszaadá.

Szent Ilona szerencsésen megtalálván azon kincset, mellyet szive többre becsült a világ minden gyönyörűségénél, imádá e szent fában szent Ambrus

mondásakint nem a fát magát, hanem a dicsőség Királyát, ki ehhez volt szegezve. Ezen ünnepélyes imádás után sietett fiának ebből egy szép darabot küldeni, ki ezen nagybecsü ajándékot nagy örömmel és tisztelettel fogadta, és egy darabját sisakjába tévé, hogy a harcban védőjeül szolgáljon. A másik darabját pedig egy ezüst ládácskába zárva, a jeruzsálemi püspök őrizetére bizta. Ezután nemsokára szokásba jött Nagypénteken nyilvánosan kitenni a hívek tiszteletére. Ezen napon borult le előtte legelőször a püspök, s utána a papság és a nép; és innen veszi eredetét azon szertartás, melly minden évben gyakoroltatik hasonló napon minden katolikus templomban; ama szertartás, midőn az isteni szolgálatot végző pap a keresztet kitakarván, a keresztény néphez olly mélyen megható, fájdalomra és hálára buzdító szavakat intéz:

„Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pependit: venite, adoremus.“

„Ime a keresztfa, mellyen a világ üdvössége függött, jöjjetek, imádjuk.“

De hosszabb lettem mint akarám, kedves barátom, sz. Ilona kápolnájának leírásában, minthogy hozzákapcsolám mindazt, mi annyira megindítja Jeruzsálemben az ember szívét. De mégis egy dolgot el nem hallgathatok itt, mit a merő világi emberszeretet nem mulasztott volna el dicsérni és édig magasztalva trombitálni, ha pogány, vagy hitetlen fejedelem követte volna el; minthogy azonban egy keresztény fejedelem tette, ugy tétetik magukat az álbölcsek, mintha nem is hallották volna: s e nagy tény Constantinnak köszönhető, mellyszerint ő a legkegyetlenebb és leggyalázatosabb keresztrefeszítést eltörölte. A keresztiránti tisztelet súgta neki azt, hogy ezután megtiltsa a gonosztévőket keresztrefeszíteni; a hivatalnokok engedtek, és ezen időtől fogva a halálos büntetés ezen neme egy keresztény nemzet fenytő törvénykönyvében sem található.

(Folytattatik).

Esti fohások.

A fiai szeretet szavával
Felkiáltok hozzád, oh Atyám!
Fénylakodnak égi magasából
Vesd irgalmad szeméit reám! . . .
Az időnek zúgó árja ismét
Elsodort magával egy napot,
Mint a vész az eltépett virágot,
Mint a tenger a lengő habot.

A tűnő nap a jövőnek ad helyt,
Minden, mint az álom, elrepül;
Te vagy változatlan, örök Isten!
Csak Te nem rendülsz meg egyedül:

Trónod éveink fölé emelved,
 Áll, örökké fog az állani —
 A te intő ujjodnak jelére
 Folytak az idők hullámai. . . .

Hallgat a zaj, csend uralg alatt s fenn,
 A természet némán ünnepel;
 A magasban fénylő fellegek közt
 A kedves hold békén utra kel.
 Az égboltra szőnyeget teritnek
 A mosolygva égő csillagok:
 Áldozatláng minden kis sugár, mint
 A hű szeretet tisztán ragyog.

Hol vannak testvéreim mind, kikkel
 A nap gondját, terhét hordozám?
 Lankadt tagjaik békén pihennek
 A nyugalom édes vánkosán.
 Isten! végtelen jóságod szárnya
 Ébren, alva mindenütt befed,
 Jó s rossz gyermekid szemét bezártad,
 S ott lebegsz hűn álmaik felett!

De az én szememre ne vonuljon
 Nyugalom s álomnak fátyola,
 Mig hozzád fel nem kelt a magasba
 Vágyó szívem égő sohaja;
 Mig rólad, örömeimnek napja,
 Békepart éltem véstengerén,
 Védő pajzsom szenvedéseim közt,
 Istenem! meg nem emlékezem.

Vedd hálámat a sok jóért, a mit
 Kincstárodból rám osztott kezed,
 Minden lélekzetemért, mely hozzád
 Közelebb vezérlé léptemet;
 Lelkem minden érzeményeért és
 Szívem minden dobbanásaért,
 Melly szerelmedhez tért, honnan indult,
 Hála, forró hála mindezért!

De tudom, hogy nincs a ki megálljon,
 Ha itélsz, előtted, Istenem!
 Mint a tűz meggyújtod te a szívet,
 És olvas szemed redőiben.
 Érzem, hogy lesikamlának olykor
 Ösvényedről ingó lépteim,
 Hogy parancsid, intésid szavának
 Nem nyíltak meg mindig füleim.

A pornak nyomasztó rabbilincse
 Gyakran fogva tartá lelkemet,
 S elriasztám a jó angyalt, a ki
 Gondviselve őrzé éltetemet;
 De bocsáss, bocsáss meg, irgalomnak,
 S szeretetnek örök Istenem!
 Nézd a keblet, mely feléd hajul most,
 Feltétellel s bánattal tele.

Hogyha holnap áldástól kisérve
 Elhozandod a szép éjszakát
 Tisztább szívvel térek nyugalomra,
 Tisztább szemmel nézek fel reád;

Engedd, hogy midőn majd minden este
 Felszámítom a letint napot,
 Lelkemem ne nyomják a kegyelmek,
 Mellyekkel jóságod halmozott! . . .

Lassudan foly már az élet habja —
 A csillagvilág halványan ég —
 Álom súlyed szunnyadó szememre
 Elmosódik a föld és az ég . . .
 Oh! mi édes a nyugalmi vánkos,
 Mellyen bűn nem fekszik velünk,
 Mellyről a rossz lélekismeretnek
 Kínlergétől fel nem rettenünk!

Istenem, milly tulvilági érzés!
 Nem a te lehelleted-e ez?
 Nem szerelmed áll-e őrt felettem?
 Nem irgalmad, a mi befedez?
 Oh Atyám! Atyám! jelenléteből
 Boldogságot, üdvgyönyört iszom;
 Almamat nem háborítja semmi —
 Mellettem van őrző angyalom!

Talabér János.

Amerikai Missio-tudósítások.

Főt. Bax Jézustársaságbeli papnak és apostoli mis-
 sionariusnak főt. Smet ugyanazon társaság papjához
 intézett levele.

Hieronymi sz. Ferencz-falva, az Oságoknál,
 június 11-én 1850.

Főtisztelendő atya! Tudva, hogy főt. atyaságod
 rég ohajtotta az Osági missiok állását, gyarapulását,
 s viszontagságait tudni: legelső szabad perczemet
 atyaságod ezen ohajtásának szentelem; vegye e ne-
 hány sort, mellyben a missio állapotát röviden elő-
 adom, csekély hálánknak jeléül azon szorgoskodásért,
 mellyel missionk iránt mindenkor viseltetett. Önnek e
 szorgoskodása főt. atyám, eléggé bizonyítja, hogy
 még most is, midőn más foglalatosságai eltávolították
 kedves Indianusaitól, nemes szive egyaránt buzog a
 vadon e szegény s elhagyatott fiaiért.

Alkalmasiint tudni fogja, hogy e missioi állomás
 néhány esztendővel ezelőtt a presbyterianusok (így
 nevezik a prot. papokat) kezeikben volt; kik azt 1845-
 ben, ősz felé hagyták el, kényszerítve az indiánoktól,
 kik sehogysem akartak megbarátkozni a protestans
 tanítással. Harvey őrnagy, az indus törzsök főfelügye-
 lője az Oságokat közös tanácskozássra hívta össze, s
 minekutánna nekik a jó nevelés hasznát és szükségét
 megmutatta, egyszersmind tudokra adta azt is, mi-
 szerint nagy atyjok (az amerikai egyesült státusok el-
 nőke) gyermekeik tanítására missionariusokat fog kül-
 deni. Mire egy indianus főnök az egész gyűlés nevé-
 ben következőleg felelt: „Nekünk nem kellenek olly
 missionariusok, a minők néhány évvel ezelőtt voltak

nálunk, mert semmi jót sem tettek velünk. Küldjétek a fehérekhez, ott tán többet használhatnak mint itt. Ha nagyapánk azt akarja, hogy missionariusaink legyenek, úgy mondjátok meg neki, hogy fekete ruhásszakat küldjön, kik minket a francziák módja szerint a nagy szellem imádságára megtanítsanak. Mert bár jó ideje már hogy nálunk voltak, mégis mindig láladatossággal emlékszünk rájuk, s most is szívesen befogadjuk, s örömet meghallgatjuk tanításukat. Az őrnagy, ki mindig csak javukat akarta, jóllehet maga is protestans, e feleletet a kormányynyal tudatta, sőt még elősegítette, és kérésére, az elnök társaságunk főnökéhez fordult, s fölkérte, hogy ezen missioi állomásra papokat küldjön. A nagy munkát főnökünk elvállalta. Az előkészületek megtétettek, s én 1847-ik april 7-én Schuennmacher atyával, 3 segéd-társal Sz.-Lajosból elindultam, s néhány nap mulva a Neosho folyó partjaihoz értünk, Vestponttól, a Missouri tartomány egyik határszéli városától 130 mértföldnyire.

Tiszteendő atyaságod előtt, mivel a nyugoti vadont egész kiterjedtségében már többször bejárta, s a sziklacsucokon, a mélységek- s erdőkben sokszor megfordult, csekélyeknek tetszhetnek a mi fáradságaink és bajaink; de ránk nézve, kik most láttuk legelőször az indusok messzeterjedő tanyáit, mondhatom, nem kis próba volt. Mi eddig a jövő szűkséget és bajokat csak úgy képeltük, mint a magunk gondolatja mutatta, de bezzeg midőn ránk jött a szükség, éhség, szomjuság, hideg: akkor láttuk, hogy itt a baj nagyobb lesz, mint mi gondoltuk; a legnedvesebb időben egymásután 14 éjszakát töltöttünk a szabad ég alatt, párnánk egy bivalybőr volt, s egy egyszerű takaró.

Vestforttól vagy 100 mértföldnyire, a diófa-erdő mellett nagy félelem lepelt meg bennünket. A távolba nagy csoport lovas indiánt láttunk felénk tartani. Mi, kik az effélékhez még meg nem szoktunk, nagy zavarodásba jöttünk; annál is inkább, mert miután velük összejöttünk, a vadak neki estek szekerünknek, összevissza kutattak mindent; már gondoltuk: oda lesz minden podgyásunk. De szerencsénkre mitemsem bántottak, s miután néhány ajándékot is adtunk volna nekik, barátságosan kezét adtak békesség jeléül; nem-sokára szemünk elöl eltűntek, s mi örültünk, hogy tőlök jó szerivel megszabadultunk. De mégis tartottunk, netalán megbánnák kiméletességüket, s visszatérve kirabolnának, vagy éjjel lovainkat ellopják, le-tértünk tehát az eddigi utról, s jóval tova a mezőségen tanyáztunk. Csak később tudtuk meg, hogy e vadak a Schaukokhoz tartoznak, s frigyesseiket, az Oságokat voltak látogatni.

April 28-án az Indianok nagy örömeire rendeltetésünk helyére értünk. Nem vagyok képes leírni az

örömöt, mellyel fogadtak. Ők a nagy szellem követéinek tartottak bennünket, kik messziről jöttek, hogy az üdvösséget meghoznák számokra, s nekik a menyországba vezető utat megmutassák, s már itt a földön áldással és bőséggel boldogítsák.

Midőn a vadon fiait legelőször láttam így körülöttem: lelkem fájdalommal tölt el szomorú életmódjuk fölött. De bízam! — Mert hiszen elértem, a mit olly igen kívántam, a miért esztendőig imádkoztam, hogy t. i. az indusok közt missionarius lehessenek, most megnyertem e kegyelmet, szerencsés s elégedett voltam. A házak, mellyeket számunkra rendeltek, még készülődésben voltak, s igen kicsinyek, s így ez is szaporította munkánkat és fáradalmainkat.

Azon törzsokek népessége, mellyek közönségesen nagy és kis Oságok neve alatt ismeretesek, körülbelül 5000 lélekre rug; közülök 3500 a Neosho partjain, a többi Verdignis körül lakik. Ez utóbbi folyó kisebb az előbbinél, de a közötté fekvő völgyek és mezőségek miveltebbek amazoknál.

Az Oságokat ezelőtt a leggonoszabb embereknek, tolvajoknak, órgyilkosoknak és részegeseknek tartották. A mi a részegséget illeti, méltán, mert annyira neki adták magukat a szeszes italoknak, hogy eljövételünk előtt majdnem egész törzsök veszték ki ez által. Az 1847-ik év tavaszán csak egy faluba 30 fiatal ember lett az ivás áldozatja. Én magam is láttam férfiakat, asszonyokat, sőt gyermekeket is részegen heverni gunyhóik előtt. Illy jelenetek könnyekkel borítják el azoknak szeméit, kik e szerencsétlenek üdvét jöttek előmozdítani. De most hála legyen az Istennek! a bajt tövén ragadtuk, s a kormány ügynökének intézkedései, segítette a mi fáradalmaink által, annyira használtak, hogy ma már a mértékletlenség majdnem egészen megszűnt, s naponkint imádkozunk, hogy e baj újra ránk ne jöjjön.

Miután az Oságok hibáit illy leplezetlenül előadtam, egyszersmind a rágalmakat, mellyekkel őket illetik, visszatörölni tartozom. Idegen rabló-csoportok északtól délnek czirkálnak, s nem csak a fehérek falvait, de az Oságok tanyáit is egyaránt pusztítják és rabolják, s így az Oságok is áldozatai azon lopásoknak, mellyeket igazságtalanul rájuk fognak.

A mi az órgyilkosságokat illeti, legtöbb történik a Santa-féi uton. Tapasztalásom szerint nincs olly nép ezen országban, melly a fehéreknek olly jó alattvalója lenne, mint az Oságok; s mindazokkal, kiket ösmernek, tökéletes barátságban élnek. Ő náluk megvan az egység, s csak akkor ejtenek ki sértőbb szavakat, ha, mint előbb történt, részegek. Most minden törzsokekkel békességben élnek, csak a Pavné-mahákkal nem. De ezek elég gyalázatosan is viselik magukat az Oságok irányában; mert alig mennek ezek vadászni, a Pavnék már is megrohanják falvaikat, kirabolják

Wig
sok
hog
küli
már
sebe
s tö
nagy
zato
tét
Mer
sem
söt
ideg
nem
tört
törté

tást
tem
erén
élet
ket
hadj
pe-S
„At
mert
zes
egy
vekk
soha
hez
lem
mért

184
lege
nyit
vés
ron
küld
előb
mek
kapt
a gy
küld
len g
vert
félte
mén
volta
rátk

*)
től és

Wighwhamjaikat, és ellopják lovaikat. Az Osagok sokszor kötöttek már velök békességet; azonban alig hogy megegyeztek, az álnok és minden törvénynélküli nép ismét folytatta rablásait. Régóta igyekszem már elszoztatni azon rossz szokástól, mellynél fogva a sebesülteknek s halottaknak fejbőreit lefejtik; de ezen, s több efféle igyekezetemben a fehérek rossz példája nagy akadály. Örömet mondanám nekik: „utánozátok a fehéreket.“ Szeretném a fehérek magaviseletét mint jó példát elejbök állítani; de nem tehetem! Mert valamint Paraguajban, úgy itt is az indianus semmi jót sem tanul műveltebb fehér szomszédjaitól, sőt általuk csalárdabb és gonoszabb lesz, s Istenét idegen nyelven káromolja, mert saját nyelvében erre nem talál szavakat. A mondottak igazságát következő történeteske tanúsítja, mely körülbelül egy év előtt történt.

Voihaka — Ougrin nevű helységben épen tanítást tartottam, s különösen a mértékletlenség ellen keltem ki, annak káros következtéseit az egészségre, erényre nézve elsoroltam, s továbbá, mikint ezáltal életüket rövidítik, és feleségeiket, gyermekeiket, kiket a nagy szellem gondviselésőkre bízott, korán elhadják, előtök élénken lefestettem. Tanítás után Skape-Schinka, a törzs egyik főnöke így szólt hozzám: „Atyám! a mit mondottál igaz, elhisszük szavaidat, mert magunk közül sokat láttunk eltemetni, kik a tűz vizet (szesz italokat) nagyon szerették; de csak egyen csodálkozunk. Mi tudatlanok vagyunk, a könyvekhez nem értünk, és az élet urának tanítását még soha sem hallottuk, de a fehérek értene a könyvekhez, azoknak van tudományuk, hallották a nagy szellem parancsolatait, miért iszszák mégis a tűzvizet? mért árulják nekünk, ha tudják, hogy Isten látja őket?“

De bővebben akarok dolgainkról szólni. Az 1847-ik év tavaszán, mindjárt bevezettetésünk után, legelső gondunk volt: a gyermekek számára iskolát nyitni, a mi 10-ik májusban megis történt. Eleinte kevés tanulóink voltak, csak néhány mesztic*) és három indian. A szülék alaptalan előítéletek miatt nem küldték gyermekeiket. Azt hozták okul t. i. hogy az előbbi missionariusok (presbyteranusok) alatt gyermekek mitsem tanultak, azonfelül naponkint verést kaptak, s folytonos munkára szoritattak, annyira, hogy a gyermekek megszöktek. Azért az apák iskolába küldéssel szokták fenyegetni és ijesztgetni engedetlen gyermekeiket; és ezen előítélet annyira gyökeret vert, hogy első látogatásom alkalmával a gyermekek féltek felém jöni. Mig végre félelmüket czukorsüteménnyel és piskótával, mellyekkel zsebeim mindig tele voltak, eloszlattam; s így egymással jobban megbarkoztunk, s rövid idő múlva megis szerettek. Első

tanulóink igen megvoltak velünk elégedve, s megelégedésöket oda haza szüleik előtt is nyilvánították, e hír hamar elterjedett, s most a kis vadak már kériki szülőiket, hogy a missioi iskolába küldjék; a mit szüloik, mivel az indian igen szereti gyermekét, sohasem tagadnak meg. Egy év múlva annyira növekedett az oskolások száma, hogy oskolánk kicsiny lett, s tágasabb épületet kellett oskolául választanunk.

Második gondunk, a leányok neveltetése volt.

E miatt legtanácsosabbnak gondolta Schuenmacher atya az apácákhoz fordulni, s kérésére hajlottak is a kentukiji Lorettóról nevezett irgalmas-apácák. 1847-ik év vége felé 4 apácza jött az Osagokhoz, munkáink és fáradaimainkat megosztandók; s ámbár sok bajt és inséget kellett az uton szenvedniök, a szabad ég alatt a pusztá földön hálai, a veszedelmek mégsem rettenték őket vissza úgy, hogy nemsokára még más kettő is érkezett. Türelmük, jóságuk, és buzgóságuk által az egész indus faj köztiszteletét nyerték meg. Már is sok jót és nagy változást tettek. Tehetségüket, mellyet az oskola vezetésében tanusítanak, s a gyermekek gyors előmenetelét minden idegen, ki bennünket meglátogat, csudálja.

De leginkább csudálják az idegenek a kis Osagoknak nagy előmenetelét a különbféle tanulmányokban; u. m. olvasás-, írás-, számvetés-, földleírás-, s nyelvtanban, a leánykák ezeken felül még kézimunkákban, rajolásban, ehez járul még a zenébezi nagy hajlamuk, s az ajtatos énekek iránti előszeretet. A gyermekek legnagyobb része igaz ajtatosság érzelmeitől van lelkesülve, s valóban a vallás legjobb mód épen e kor hibáinak orvoslására. „Fiam, nem ígérted-e Isten előtt, hogy józan fogsz lenni?“ ez a leghathatósb mód, mellyel őket serkenthetjük. Negyvenen most áldoztak legelőször, s azóta az Oltáriszentséget olly szorgalmasan látogatják, mint a legjobb keresztények. De épen ez, mi leginkább vigasztal, kivált ha meggondoljuk, hogy csak alig két esztendeje, midőn még ezen új keresztények az erdőben és mezőkön, telve minden rosszal, szaladgáltak; midőn még mitsem tudtak Teremtőjükről, midőn nem tudták, mi végből vannak a földön. Az Isten sz. kegyelmét soha sem tapasztaltam annyira, mint itt; nem éreztem annyira erejét és üdvös voltát mint épen most; de ellenben sohasem is becsültem annyira, mint most.

Néhány nap előtt e törzs legvénebb férfiat kereszteltem meg. Nem irhatom le azon érzelmeiket, mellyek bennem támadtak, midőn a sz. vizet az ősz főre öntöztem. Sz. vallásunk szentségei közül a kereszttség az, mellyet az indian legjobban felfog, s melly után leginkább sóvárog. Események, mellyeket csak az isteni gondviselésnek tulajdoníthatok, vallásunk terjesztését e népfajnál igen elősegítik. A sok közül csak egyet említek.

*) Meszticzeknek mondják mindazokat, kik fehér, azaz europai atyától és indus anyától származnak.

Az 1848-ik év egy őszi estéjén fájdalommal és félelemmel telve jött hozzám egy indián, a mint meglátott azonnal felém kiáltott: „Atyám siess, feleségem meghal, nem bizunk többé hogy föllábad, S te magad mondád hogy hivassunk, ha veszedelemben leszünk, és én most azt szeretném, ha feleségem még mielőtt meghalna, a nagy szellem ígéit hallhatná, azért jöttem értted.“ Én épen akkor érkeztem haza Camva-Skinaon faluból, melly lakásomtól 30 mértföldnyire fekszik, fáradtan és törődve; de hogy ne fogadhattam volna el az indus meghívását? Kis szünet mulva tehát ismét utnak indultam. A mint az indus gunyhójához értem, az tömve volt asszonyokkal és gyermekekkel, kik irtózatossal halotti dalt ordítottak. Kértem, hogy hallgatnának el, s a beteghez mentem, ki bivalybőrön feküdt, néhány ronggyal betakarva. Mivel az asszony eszméletlenül ott feküdt, s nem tudhattam mikor éled fel, föltettem magamba, reggelig ott virrasztani. Egy indián takarót kölesönözött, s abba burkoltam magamat, hogy majd néhány óráig alszom, de lehetetlen volt. A szomszédok újra elkezdették szörnyű ordításaikat — azonfelül még a kutyák is keresztül kacsul ugráltak rajtam, s pedig oly kitarással, hogy nem tudnám meghatározni, meddig tartott sétájok. Hajnal felé magához jött a beteg, s föleszmélt. Én üdvös tanításokat adtam neki, s ő örömmel hallgatta szavaimat, aztán megkereszteltem s hazautaztam. Két óra mulva elutazásom után az asszony visszanyerte egészségét, fölkelt, és gyermekét megszojtatta. Midőn később ismét e faluba jöttem, férfiak, asszonyok és gyermekek csoportja vett körül, egyhangulag kiáltva felém: „örülünk, hogy újra láthatunk.“ Ekkép szokták azokat üdvözölni, kiket szívesen látnak. S miután a betegasszony föludulását elmondották, 25 gyermeket hoztak keresztiségre; „atyánk, szóllottak, mi tudjuk hogy a keresztiség a nagy szellemtől van, mi szegény tudatlanok vagyunk, a könyvhez nem értünk, melly az élet-igét foglalja magában, de te megmagyarázod nekünk, s mi hitelt adunk szavadnak.“

Valóban megható volt tapasztalnom, mikint teljesítik ezen új keresztények abbéli fogadásukat, hogy a keresztiség után Istent többé meg nem bántják. Körülbelül egy holnap előtt egy indus lakában voltam néhány perczig. A lakosok unokájok betegsége miatt nem mentek vadászatra, s az anya panaszkodott, hogy már hosszabb idő óta mindnyájan éheznek. S jóllehet az erdőben egy kósza ökröt láttak, de ez egy fehéré volt; s nem merték bántani, mert eszökbe jutott a sz. keresztiségben tett fogadás, s azért inkább akartak éhezni, mint vétkezni; mert ha megölték volna az idegen ökröt, a nagy szellem nem könyörült volna többé inségükön. A szegény asszony e szavainál önkéntelenül is eszembe jutott: milly egészen másképp volnánk a világban, ha mindnyájan megemlékeznének

a keresztiségben tett fogadásukról, mint e szegény indiánok megemlékeztek.

Mostanáig 500-nál többet kereszteltünk meg, s többször látogatom őket falvaikban, s mindig a legnagyobb örömmel fogadnak. Egy hírnök szokta nekik rendszeren eljöveteletem előre megjelenteni, s aztán egy tágasb gunyhóba, vagy egy százéves fa árnyékába ülnek, s én megkezdem tanításomat, nagy figyelemmel kísérek. A tanítás után a főnök fölkel, s törzsének, néhány atyai intések után, újra előadja mindazt, mit a missionarius mondott. Egy vasárnapon Pannon-pasche főnök, a Ver-degris partjain fekvő Nagyalom nevű helységről hozzánk jött, meglátogatni nálunk nevelésben levő két gyermekét. A rövid beszéd, mellyel mise után fogadtam, annyira meghatotta, hogy hazamentében a meszticchez, ki kísérte, így szólt: „Lassankint átlátom, hogy a nagy szellem akarátja szerint kell élnünk, s magamon elborzadok. De örülök, hogy gyermekeim oly állapotban vannak, melly által mint földi mind örök boldogságukat elnyerhetik.“

Tanítványaink különös jó egészségének leginkább örülnek a szülők; s valóban nem is betegeskedik közülök egy sem; s mióta itt vagyunk, még nem történt halálozás. S ez igen növeli az indusoknak irántunk bizalmát, s nem aggódnak többé, mitevők legyenek gyermekeikkel, ha majd a jövő nagy vadászatok miatt hazulról több holnapokra eltávoznak.

Midőn Sz.-Lajosba, Vestfortba, és a környéken a cholera dühöngött, a megrémült Osagok mezőségeiken akartak menedéket keresni, s gyermekeiket is magokkal vinni szándékoztak, de a többség ellene volt azon erős meggyőződésből, hogy gyermekeik a fekete ruhások oltalma, az Istenfiának és a szüz anyának védő szárnyai alatt legbiztosabbak lesznek.

A mezőségekre vándoroltak tehát, s gyermekeiket gondviselésünkre bízták: de alig voltak ott rövid ideig, a nyavala sokakat közülök elejtett. Átlátva tévedésüket, visszajöttek, hogy, mint mondották, jó atyáik közelében lehessenek; a visszajövetel olly gyorsan történt, hogy élelmet is alig vittek magukkal, hanem éjjel nappal jöttek. Mentül közelebb jöttek hazájokhoz, annál inkább csökkent a nyavala az utolsó halálozás a Missiótól 15 mértföldnyire történt. Az Osagoknak egy főnökből, öt harcosból, és egy tolmácsból álló küldöttsége az egyesült statusok elnökéhez ment, kit nagyapjoknak neveznek. Taylor, a statusok elnöke szívesen fogadta őket, s serkentette, hogy földjeiket műveljék. Halásan kell emlékezni mindazon jóról, mellyet kedves új keresztényeimmel a kormány és tisztjei éreztettek. Ez által a vadakat magoknak igen lekötelezik, s bizonyos vagyok róla, hogy annak csak jó következményei lehetnek.

És ez tisztelendő atyám, misszióink állapotának rövid vázlata. Sok jót vélünk itt tehetni, ha Istennek

tetszeni fog bennünket tovább is itt tartani. Pénzszükségeink gyakoriak, többször igen kényelmetlen állapotba hoznak, de szerencsénkre a hitterjesztő társulat alamizsnái mindig jókor segítenek rajtunk. De bízunk az isteni gondviselésben. Ajánljon bennünket atyáságod buzgó gyülekezetének, a többi atyák és testvérek imaiba.

Krisztusban testvére,
Bax, Jézustársaságbeli pap.

Hazai tudósítások.

Bécs, mart. 2. A „Wiener Ztg“ mai számában következő felhívás áll Ferdinand Miksa Főherceg Ő cs. fenségétől:

„Egy, Austriában új bűn követett el. Egy veszély, melynek pusztító gondolatától is visszaborzadunk, vonult el közel előttünk; csak a gondviselés különös kegyelme által fordított az el. Hadd borítsa örök éj a gonosztettet; de háladatosságunk és örömlünk alapítson magának egy oly emléket, mely arról a legmesszebb jövődölg méltó bizonyágot tegyen. Én életállásom legszebb előjögának tartom, miszerint abban különös felhívás fekszik arra, hogy az Ő Felsőégéhez jobbagyhúság, szeretet, ragaszkodás és csodálat tanúsításában mindenütt első legyek, és azért én első fejezek ki egy gondolatot, melyről előre föl szabad tennem, mikép azt sokan mint már táplált ohajtásaitk valósítását üdvözlemlik.

Isten házában ünnepeleltük meg Ő Felsőége megmentetését, és egy Istenháza a legszebb emlékek, mely által Auszria hála és öröme a világnak nyilváníthatatik. Ennélfogva mindazokhoz fordulok, kik velem azon ohajtásban osztoznak, hogy az érület, mely minket áthat, nagyszerűen tanúsítsák, és az által mintegy a bűn lelki kiengesztelése eszközöltessék, s meghívom őket, adományaikkal lehetővé tenni, hogy Bécsben egy e célnak megfelelő templom építtessék. A hely közelebbi kijelölése az első terv e pillanatában még nem lehetséges. Kívánatos, hogy ez Istenház goth stílusban építtessék, mely kétségkívül legalkalmasab a keresztény gondolat fensége és gazdagságának az építőművészet által kifejezést adni.

Ehhez mindenesetre tetemes összegek kívántatnak. De a birodalom gazdag olly birtokosokban, kik sohasem vonják vissza magukat az alkalmától, Fejedelmük és hazájokhoz ragaszkodásukat, valamint minden nemes ténybeni részvét ösztönüket tetteg bebizonyítani, s kiknek helyes látása félre nem ismeri, hogy a győzelem azon hatalmakon, melyek a febr. 6-iki és 18-iki büntettekben természetük és irányukat olly élesen kifejezték, valamint az erkölcsi rendet ugy a birtokot is megmenté. A kevesebb vagyonosak is bebizonyítandják érzelmeiket, habár még olly csekély adomány által is. Ennélfogva azon reményt táplálhatom, mikép az eszközök nem hiányzandának, hogy ollymi létesíttessék, mi a tárgy nagyságának megfelelő. Azonban igen ohajtható, hogy mindazok, kik a szerencsés megszabadulás emlékjelét előmozdítani szándékoznak, az építéshez adományaikkal járuljanak. „Egyesült erővel“ jelszava Ő Felsőégének, és az erők egyesítése nélkül sehol sem lehet valami kitünőt létesíteni.

Bécs, febr. 27. 1853.

Főherceg
Ferdinand Miksa.

A főnebbi felhívás kétségkívül a császári állam egész területén legörömteljesb viszhangra találand. A trónhoz leg-

közelebb álló fenséges Főherceg felhívása által a nemes törekvéseknek középpont és közös méltó feladat nyujtatott, és a befolyó tetemes önkénytes adakozások az által az alkalmazásukban szétforgácsoltatástól megóvák.

Ő cs. fensége, saját elnökle és akadályoztatás esetében Károly Lajos főherceg Ő cs. fens. elnökle alatt, bizottmányt alakított, mely a bécsi hercegek és a seckau hercegpüspök Ő főméltóságaiából, a belügyi és cultus-ministerekből, az alsó-ausztriai helytartóból és a bécsi polgármesterekből áll. A bizottmány a templomépítéshez szükséges minden előintézkedést megteend, és a fenséges Főherceg által kimondott gondolat méltó kivételéről gondoskodni fog.

Az önkénytes adományok átvételére a koronaországokban a szükséges intézkedések már megtétték. E célra a főmélt. egyházlökhöz és valamennyi helytartók és országfökhöz felszólítás intézettel, a magas clerus és a politikai hatóságok utján a vallásosság, hazaszeretet és keresztény művészet szándékolt művét előmozdítani.

A templom-építésére adományok minden helytartóságok és tart. kormányoknál, valamint a belügyministeriumnál közvetlenül elfogadtatnak.

Minden adomány a cs. kir. „Wiener Zeitung“ és minden koronaországban az országlap által közzétételik, s az ügy folyamáról a közönség folyvást értesítettni fog.

A fenebb közölt felszólítás, mint hitelesen értesültünk, a birodalmi székvárosban olly általános lelkesedéssel fogadtatott, miszerint az abban kitűzött magasztos célra mindjárt az első huszonnégy óra alatt százezer pft gyűlt be.

Ugyancsak a fenebbi célra Budán Albert Főherceg és Hildegard Főhercegnő Ő cs. Fenségeik 5000 pftot aláírni méltóztattak.

Nádasd, febr. 23-án. A bonyhádi s nádasdi plebániákat, hol a szülők a gyermekek vallásos nevelésére célzó minden új eszmét szívörömmel fogadnak, ismerve, t. Varga Ferencz bonyhádi, s Kramer János nádasdi buzgó tanító urakkal karöltve, pár hó előtt főzött tervünket e napokban kivittük. Tervünk megfogantatott, s megszületett, s keresztneve: „Keresztény kath. iskolai könyvtár.“

Megvöltünk győződve: hogy a gyermek ez által otthon szünőrájában megtanult leckéje mellett, a csavargó élet, utczáni futkozás, s porbani játszástól megóvatik, mert a könyvtár könyvei olvasás végett hazavitetnek; megvöltünk s vagyunk győződve, hogy épen ezen k. iskolai könyvtár azon mód, mely nyáron át a pásztorok de iskolásgyermek kezébe könyvet ad, ki is a helyett, hogy Isten szabad ege alatt a napot a drága időt alvás, a hasztalan bicskajátszás, pajkoskodás, s kártételek által töltse, az olly hasznos ifjúságot képező könyvek által mindezen rosztól visszatartatik. E védokok vezettek bennünket ez eszmére, s az iskolai könyvtárt a nagyobb s az olvasást már fölfogó tanuló ifjúság számára megnyitottuk.

Leírhatlan az öröm s lelkesedés, mellyel a bonyhádi s nádasdi iskolai ifjúság e tervünket sajátjává tette, mit tetteg tanúsítson e következő tény: a fennemített két plebániában, hol a német nyelv az anya-nyelv, az iskolai ifjúság a föllállított iskolai könyvtár számára azonnal megnyitá lapos erszényét, s már délután vetélkedve hozák filléreiket, hogy ily könyvtárunk egy állandó néplap birtokába léphessen. S valóban a sok fillérből forint lett, s így mindkét helyen előfizetés történt a „Cath. Christ“ német néplapra, melly az iskolai ifjúság áldozni kész s tudó lelkesedésének kifolyása. De bir már mindkét helyen az iskolai ifjúság könyvtára e lapok mellett vallásos ihlettel irt könyveket is, s hogy állandó pénzforrása ki ne apadjon, azon gyermek, ki a könyvtárból kitűzött néhány napra valamely munkát olvasásul kikér, ezért

kötelezve van egy krajczár p. p. fizetésére, s örömmel értesíthetem e lap t. olvasóit, hogy a gyermekek olvasási vágyának az eddigi könyvek csekély száma nem felel meg, hanem Isten kegyelmével forró reményem a nevezett tanító urakkal, kiknek buzgóságteles szorgalmuk kitünő dicséretet érdemel, hogy könyvtárunk naponkint fog anyagi kincseiben gyarapodni. Említést érdemel még, miszerint iskolai könyvtárunknak saját törvényei lévén, mindkét helyen az iskola-tanító urak elnöklete s felügyelése alatt a megkívántató hivatalnokok u. m. könyvtárnok, jegyző, pénztárnok, s 4 választmányi tagból áll, kik a kised gyermeki sorból, mint a bizalom s érdem jelöltjei választatnak. Egy pécsmezei káplán.

Pozsonyból, Nagyszombatból, Csornáról s Kis-Bérről tudósítanak, miszerint ott is hála-isteni szolgálat tartatott Ő cs. kir. Apostoli Felsege szerencsés megmeneküléseért olyan nagy veszedelemből.

A folyó hó 6-án megkezdett pesti missio olyan számos hívő nép által látogatatik, hogy az abban működő atyák kénytelenek voltak magukat két templomra felosztani, hol ugyan azon egy időben tartatnak a sz. beszédek.

Váczi. A magyarországi cs. kir. süketnéma nevelőintézetben, ez évi mártius hó 1-én tartatott nyilvános vizsgálatlal bevégeztetett e tanév fél szaka; mellyel 78 süketnéma, 50 fiu, s 28 leánygyermek élvezi az intézeti képzetetéssel egybekötött nevelés jótéteményeit; ezek között van az orsz. alapítványokban ingyen 43; egyes jöltévők alapítványaiiban szintén ingyen 15; fizetés 120 pft évi díjért 15; tanórákra áró gyermek pedig 5; ezen tanítványokból 61 római katolikus, 4 evang.; 3 reform., 2 görög egyesült; 4 görög nem egyesült, és 4 héber vallású; képzetési nyelvre nézve 43 magyar és 37 német. Az ingyenes alapítványok között jövő tanévre 12 növendéki hely jön ürességbe, mellyeknek betöltése Ő cs. kir. Főhercegsége, Magyarország hadi s polgári kormányzója kegyelmétől függ; azon szülék, kik süketnéma gyermekjüket az intézet díjtalan alapítványaira felvétetni kívánják, Ő cs. kir. Fenségehez intézzék kérvényes iratukat, és azt a megyei főnökség útján a cs. kir. helytartó tanácsához adják be; honnan ez, hivatalos használat miatt, az intézeti igazgatónak Vácra megküldetik, ki az illetén folyamodványokat egybegyűjtven, ezek közti kijelölését június hónapban felsőbb helyre benyújtja, honnan az illető megye főnöksége által a kinevezés eredményéről az érdekeltek tudósítatnak. — Egy ingyenes alapítványi hely elnyerhetése végett következő okiratok előmutatása szükséges.

1. Keresztlevél, mellyből látható legyen, hogy a gyermek 8 éves kort már túlmulta, s a 14-diket még el nem haladta.

2. Orvosi bizonyítvány a himlőzés, vagy sikeres beoltásról, és elmebeli tehetségről.

3. Helybeli hatóság okirata, szülék polgári állása- s gyermekei számáról.

Tehetősebb szülék gyermekei 120 pft évfizetésért az intézeti nevelés és képzetetés mellett, még ruházattal is ellátatnak. — Tekintélyesebb családok, kik gyermekjeiknek, külön nevelést és tartást az intézetben szeretni ohajtának, az intézet igazgatójához utasítatnak. — Közli 1853. márt. 5-én.

Kollonics Antal, igazgató.

Kérelem a ponyva-irodalom ügyében.

Nem remelve kecsesítő sikert a nevezett irodalom fáradságos, és bizony sok akadályokkal járó megindításából és kezeléséből a jó könyvkiadó-társulat, végkép lemondott annak további ápolásáról, s eként alólírtnak kedvező alkalmat szerze jelen kérelmének nyilvánítására. Ugyanis több rendbeli kis nyomtatványok: szent énekek, litániák és imák, fél vagy negyed ivnyi füzetekben és egyes levelkéken elrendelt kiadása által némi tapasztalást szerevén magának; elégségesnek látja, miszerint csak néhány vállalkozóval találkozók, például: a Pápan és Kalocsán szép sikerrel működő, s ugynevezett búcsus helyeken, (hova honfiaink zarandoklani szoktak) igen jó sikerrel működhetők t. cz. lelkész urakkal és szerzetes atyákkal, avagy a szent czél előmozdítására kész világiakkal; már hiszi, hogy a ponyva-irodalomnak kívánatos reformja el nem maradhat.

Szükséges pedig, miszerint a nyomtatványok szövege sem pórias, sem cikornyás és tulesigázott nyelvű ne legyen; a darabok kellő változatossággal legyenek elrendezve; a nyomás jőféle, fehér papiron tiszta és öregek által is könnyen olvasható betűkkel történjék; a füzet a félívet ritkán haladjon meg, és nagy mennyiségben, s minél olcsóbb áron állíttassék ki.

Kelendőseget szerez mindegyik vállalkozó a maga hívei körében s olyan árulók segítségével, kik józan életűek lévén, a rájuk háramló nyereséget arra fordítják, miszerint ők is kiadási gondot vevén magukra, a vállalkozók által összeállított újabb darabokat saját költségükön nyomathassák.

Istennek dicsőségére, kegyes szüz anyáknak Máriának és minden szenteknek tiszteletére czélozván e vállalkozás, miszerint általa lelki haszon áradjon el a magyar katolikusok fölött; ezennel őszinte bizalommal kéretnek fel az illető t. cz. vállalkozók ebbeli szándékuknak bérmentes levél általi nyilvánítására, s a már kezöknél levő iratok vagy füzetek keresztkötés alatti elszállítására, alólírttól ugyan ily modorban hasonló küldeményt veendő, hogy a kölcsönös értekezletek folytán, Isten áldásával a munka mielőbb megindíthatassék.

Kelt, Oslí Sopron megyében febr. 25. 1853.

Utóso posta: Kapuvár. Jáky Ferencz, lelkész.

Csőd tanítói állomásra.

Váci püspöki megyében, és szolnoki kerületben keblezett (Csongrádhoz közel) Csépa helységében legujabban önálló tanítói állás alapított, mellyel tisztességes lakáson kívül 300 vforint, és minden tanonc után 30 v. kr. van öszszekötve. A pályázók f. é. april hó 1-ső napjáig kellő okmányokkal ellátott folyamodásaikat a helybeli plebánosnál adják be, hogy Sz.-György napjával hivatalos működését megkezdhesse a felsőbb megerősítést nyerendett tanító.

Schidlik Mihály, alesperes s tanfelügyelő.

Kegyes adományok jegyzéke.

A sz. rochusi kórház könyvtáranak: Ngos Fehérváry Amalia asszonyságtól, Hevesben 54 válogatott könyv adatott, mellyek csak e hét folytán adattak át a szerkesztőségnek. Isten fizesse meg!

Kiadja „a jó és olcsó könyvkiadó társulat;“ szerkesztő Blümelhuber Ferencz.

Emich Gusztáv könyvnyomdája, uri-utca, 8. sz.